

MĂRTURII PRIVIND SITUAȚIA ȘI FORMELE DE LUPȚĂ ALE ȚĂRĂNIMII CLĂCAȘE DIN MUNTENIA ÎNTRE ANII 1832 — 1839

MIRCEA ALEXANDRESCU

Primele decenii ale sec. al XIX-lea în Țara Românească se caracterizează prin dezvoltarea relațiilor capitaliste. Aceste relații însă nu înlocuiesc pe cele feudale ci, incipient, se dezvoltă alături de ele, fapt care va avea o deosebită înrîurire asupra dezvoltării societății românești din această perioadă. Economia este din ce în ce mai vie, lărgindu-se piața internă și externă. Nevoia unei mari cantități de cereale marfă a dus la înăsprirea obligațiilor clăcașilor față de proprietari, boierimea căutînd să-și asigure brațe de muncă, capabile să satisfacă cerințele noilor condiții : „boerii s-au servit de toate mijloacele care le-au stat la îndemînă pentru a-și asigura brațele de muncă necesare exploatării moșiilor, în vederea unei producții de cereale marfă”¹.

În detrimentul țăranimii s-a mai adăugat și venalitatea boierimii, care se acomodează sistemului de jefuire din epoca fanariotă, timp în care scaunul domnesc, dregătoriile de toate rangurile se vindeau ca orice marfă, iar jafurile și cruzimile erau lucruri obișnuite. Un ofițer francez Langeron, care era în slujba Rusiei, descria această situație : „Toate dregătoriile se cumpără, adică se plătește dreptul de a comite în ele toate crimele, fără pedeapsă”², că „ispravnicii iau fără rușine și chiar fără taină de la fiecare țăran : scule, vite și bani”³ iar în legătură cu capitala relatează : „ispravnicul o îndoește, împătrește, înzecește, fără a fi îndreptătit la aceasta prin nici-o lege, prin nici-o poruncă și împarte suma răpită cu membrii Divanului. Dacă țăranul îndrăznește să se opună acestor stărceri neomenești, sau se plînge împotriva lor, el este închis, bătut și chinuit”⁴. — Această situație a constituit de altfel cauza principală care

1 S. Columbeanu și C. Șerban, **Destrămarea feudalismului și începuturile capitalismului**, în „Studii”, nr. 1/1962, p. 1528.

2 A. D. Xenopol, **Istoria Românilor din Dacia Traiană**, vol. IX, ed. 1896, p. 153.

3 Ibidem.

4 Op. cit., p. 156.

a dus, cum era și firesc, la izbucnirea mișcării revoluționare din anul 1821, condusă de Tudor Vladimirescu.

Deși înfrântă ea a dat o puternică lovitură feudalismului și sistemului de jaf și cruzime existent. Această mișcare a mai constituit însă și un semnal de alarmă pentru boierime, în sensul că, trebuia „să inventeze” un nou sistem de asigurare și procurare a forței de muncă, potrivit noilor condiții social-economice. Acest sistem și-a găsit expresia deplină în apariția Regulamentului Organic. El a însemnat pentru boierime ieșirea din impasul în care se găsea. Noua legiuire, cu toate punctele pozitive pe care le cuprindea, a rămas totuși, prima lege scrisă, ocrotitoare a exploatarei țărănimii de către boierime.

Un alt fapt demn de amintit, care a contribuit de asemenea la înrobirea țărănimii, a fost și acela al accentuării sistemului dearendare a moșiilor. În legătură cu aceasta, un exponent al moșierimii arăta că, după punerea în aplicare a Regulamentului Organic, arenda moșiilor se ridică brusc: „Arenzile anului 1833 sînt de regulă îndoite de ale anului 1831. Deseori sînt întreite, împătrite, încincite, iar excepțional înzecite”.

De relevat și un alt aspect, acela al accentuării deposedării țăranilor de pămînt de către unii dintre boieri, care tîneau la eliberarea moșiilor de servituțile feudale, reducînd „treptat dreptul țăranilor la fi-neală, islaz, pădure, pescuit etc.”⁵. Starea de mizerie în care ajunsese țărănimea, faptul că aproape întreaga lor muncă era acaparată de boieri și arendași, va provoca și în perioada regulamentară noi și noi frămîntări țărănești. Sărăcia și întunericul în care trăiau clăcașii este descrisă de către Timotei Cipariu și George Barițiu, cu prilejul unei călătorii prin Țara Românească din anul 1836, cînd au vizitat și *Tirgoviștea*, așa cum își exprimasă dorința.

În drumul spre Giurgiu au întîlnit așezări omenesti, care „mai întii nici nu vream să credem că sînt sate pentru că, nici-o casă nu era pe fața pămîntului ridicată, că toate erau hrube sau cum le zic pe acolo bordeie în pămînt”⁷. Un alt contemporan, Al. C. Golesecu Albu, tot în 1836, referindu-se la situația din țară arăta: „99 sutimi din locuitori trăiesc în sărăcie și întuneric, pentru a procura celeilalte sutimi plăceri ușurative și un lux barbar”⁸.

Dacă prin Regulamentul Organic se asigura încă sistemul de exploatare feudală (claca, dijma etc.), rezultatul aplicării lui începe să capete un alt aspect; acum clăcașii nu muncesc numai pentru nevoile boierului și curții sale, ci ei vor trebui să dea maximum de randament, pen-

5 I. C. Filitti, *Arenda moșiilor în Muntenia la 1831 și 1833*, ed. 1931, p. 4.

6 N. Adăniloae, *Boierii și răscoala condusă de T. Vladimirescu*, p. 37.

7 V. Netea, *Timotei Cipariu și G. Barițiu călători prin Ț. Românească în 1836*, în „Studii” nr. 1/1958, p. 132; Vezi și Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională — 1834—1849*, Ed. Acad. R.S.R., 1967, p. 11.

8 George Fotino, *Boerii Golești*, p. 35—36.

tru a produce cât mai multe cereale marfă necesare comerțului. Acest aspect este deja un element capitalist, suprapus celui feudal, iar consecința, înăsprirea la maximum a exploatării țăranimii. Din aceste motive boierimea, fie direct, fie prin intermediul arendașilor, va comite „legal” și mai ales ilegal, nenumărate abuzuri la perceperea zilelor de clacă, pe care le mărește, la împărțirea pogoanelor la care aveau dreptul clăcașii, la încheierea acelor învoieli pentru pământul dat peste prevederile Regulamentului etc. A. D. Xenopol consemna în legătură cu aceste învoieli, arătând : „proprietarii găsise chipul de a face din atare alcătuiuri un mijloc cumplit de apăsare a țăranului prefăcînd învoielile de bună voie, în de cele silite”⁹. — Sistemul de silire a țăranilor de a face asemenea învoieli se generalizase atît de mult, încît însăși organele conducătoare de atunci, au fost silite să consemneze această situație. Mihail Ghica, marele vornic al Țării Românești, raporta Marelui Obștești Adunări : „pe alocurea unii din proprietari și arendași, supt pricinuire de învoeală peste pășunea prisosului vitelor și altele, lăcomesc asupra locuitorilor prin feluri de chipuri încît din aceasta se iviră multe jelbi din partea acestora din urmă, cu cerere de strămutare”¹⁰.

La 1 iulie 1832, Marea Dvornicie ordona ocîrmuirilor județelor să ia măsuri pentru stăvilirea abuzurilor proprietarilor și arendașilor deoarece Înalțul Preșident „a fost întîmpinat cu foarte multe plîngerii ale locuitorilor asupriți și nedreptățiți”¹¹. — În acest sens deosebit de ilustrative sînt jalbele locuitorilor. Astfel, în ianuarie 1832, 320 clăcași de pe moșia *Bucșani* — jud. Dimbovița reclamau că arendașul lor a vrut să trimită șase din ei la lucru pe altă moșie din alt județ.

Cei trimiși, refuzînd să meargă, au fost izgoniți de pe moșie, obligînd astfel întreg satul să plătească pentru cei alungați 1.700 lei, datorîile lor către proprietate¹². — Clăcașii satului *Cucuteni* din același județ reclamau și ei la 21 iunie 1832 că arendașul le încarcă zilele de clacă și alte nedreptăți, încît din această cauză sînt gata să li să spargă satul : „nu mai avem puteri sau alt mijloc fără numai a ne sparge satul și a ne risipi în toate părțile”¹³.

Viu și sugestiv este arătată viața grea pe care o duceau satele de clăcași, de jalba locuitorilor satului Jilia din jud. Slam-Rîmnic din 27 martie 1834 : „Nu ne pricepem de unde vom începe sau cu ce chip mai dăslușit să arătăm cînstitei Ocîrmuiri toate paraponile și nevoile noastre, care ca albinele fagurul ne-au încongiurat...”¹⁴. Nu le dă locuri de hrană și islaz, iar la luarea dijmei îi înșală : „La dîjmuiuri ne încarcă și alte multe ne-au mai făcut care nici le putem da scrisului”¹⁵. — În încheiere arată că răbdarea lor a ajuns la margine și de nu se vor lua măsuri îm-

9 A. D. Xenopol, *Op. cit.*, vol. XI, p. 132.

10 *Analele Parlamentare*, Tom. VI., Buc. 1895, p. 697.

11 Arh. St. jud. Dimbovița, fond Ocîrmuirea jud. Dimbovița, dos. 3185/1832, f. 118.

12 Ibidem, f. 46 (v. și anexa 2).

13 Ibidem, f. 112 (v. și anexa 3).

14 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnic, dos. 1708/1834, f. 297.

15 Ibidem.

potriva arendaşului, ei vor fugi : „că nu putem răbda mai mult, că s-au umplut sufletele noastre de plingeri şi... noi iată sîntem hotărîti cu toţi că de nu va lipsi acest proprietar aspru şi fără frica lui Dumnezeu [de] deasupra noastră şi de nu ni se va face nici-o îndreptare de la cinstita Ocîrmuire la plingerea ce arătăm, apoi ne vom duce unde ne va îndrepta Dumnezeu, că nu putem mai mult a suferi“¹⁶.

La fel de revelatoare este şi jalba a 60 familii de clăcaşi din satul Gostinu jud. Vlaşca din 21 aprilie 1836. Aceste familii, aflîndu-se între hotarele a patru moşii, fiecare arendaş le cere achitarea drepturilor proprietăţii prin abuzuri şi siluiri : „Încă dăşi n-au umbrel vitili noastre pă aceste toate moşii d[omni]i arendaşi vine şi ne numără vitili în bălătura casilor şi siliţi fiind dă dorobanţi şi bătuti, am răspunsură toat[ă] cererea arendaşului rămuindu în cea desăvirşit[ă] sărăcie“¹⁷. Tot din cauza arendaşului, locuitorii satului Buda din jud. Slam-Rîmnice arătau : „Vom lăsa toate agoniseala şi casile noastre şi vom sparge satul şi ne vom duce unde vom putea că aceasta ce pătîmim n-au pătimit nici sîntii mucenici“¹⁸. — La 17 iulie 1836 clăcaşii satelor Peleticu şi Lăstuni din acelaşi judeţ se plîngeau domnului ţării de arendaşul moşiei, care cu toate că nu le dă locuri de hrană şi islaz pentru vite, le percepe toate obligaţiile proprietăţii prin bătaşi şi silnicie : „mai întii fără de a ne face vre o cerere începe cu vorbe de ruşine asupra noastră cerînd şi bătînd la unii din noi... căci din pricina acestui arendaş o să ni să pricinuiască spargerii de silişii“¹⁹. — Clăcaşii satelor Chiojdeni şi Spidele, de pe moşia boierului Alexandru Marghiloman, reclamau la 7 februarie 1836 că arendaşul le-a rupt răboajele de plata datoriilor pe ultimii trei ani, datorii pe care le cere din nou. Subocîrmuirea la care se plînseseră nu numai că nu le-a făcut dreptate, dar au fost închişi şi bătuti : „...şi ducîndu-ne la vătăsei, în lipsa subocîrmuitorului ne-au băgat la gros care pă unii din noi ne-au şi bătut“²⁰.

O altă formă de înşelare era aceea de măsurare nedreaptă a pogoanelor — ce urmau să primească clăcaşii. Referitoare la astfel de fapte este jalba locuitorilor satului Priveghiu adresată Ocîrmuirii jud. Slam-Rîmnice la 15 mai 1833. Proprietarul moşiei, pe lingă alte asupriri, îi înşală la dijmă, punîndu-le la un pogon, un pogon şi jumătate pentru lucru, făcînd şi măsurătoare nedreaptă la pămîntul lor „pe care îl măsoară cu o prăjină mai mică“²¹.

Un alt mijloc de jefuire a clăcaşilor este arătat în jalba locuitorilor satelor Boldu, Băile şi Balta-Albă din acelaşi judeţ, care la 23 august 1836 scriau domnului ţării că arendaşii respectivi prin bătaşi şi silnicii i-au silit să lucreze mai multe zile de clacă, luîndu-le vitele şi silindu-i să le vîndă lor cu preţuri derizorii, în contul unor datorii făcute la arendaşi : „Prada şi jafurile ce în felurimi de chipuri şi încă hrăpirea dobitoacelor noastre cit am pătimit în doi ani trecuţi, de la arendaşul moşiei Boldu, încît pă unii din noi ne-au sărăcit cu totul“²².

După anul 1836 se observă tot mai mult perceperea datoriilor către proprietate în bani. Astfel la 8 martie 1837, 48 familii de clăcaşi de pe moşia Rîmnicului reclamau şi ei pe arendaşi că le pretinde a plăti dări şi dijme în bani şi muncă. Le cere la cei cu patru vite 130 taleri şi trei zile cu plugul, la cei cu doua vite cite 90 taleri şi trei zile cu lucrul, iar la cei cu miinile cite 31 taleri şi 20 de zile lucru“²³.

16 Ibidem.

17 Arh. St. jud. Ilfov, fond Ocîrmuirea jud. Vlaşca, dos. 3803/1837, f. 1-4.

18 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnice, dos. 2873/1833, f. 256.

19 Ibidem, dos. nr. 3286/1836, f. 406.

20 Ibidem, f. 69.

21 Ibidem, dos. nr. 2873/1833, f. 312.

22 Ibidem, dos. nr. 2368/1836, f. 388—390.

23 Ibidem, f. 69.

Din documentele cercetate nu lipsesc chiar concluziile asupra rezultatului aplicării Regulamentului Organic pentru soarta clăcașilor.

În acest sens deosebit de semnificativă este jalba a 85 familii de pe moșia Măcrina jud. Slam-Rimnic din 15 martie 1837. După ce se înșiră abuzurile suferite din partea arendașului, se arată: „căci de la întocmirea Regulamentului și pînă acum, ne-am sărăcit și ne-am prăpădit cu totul”²⁴. Ca o completare a stării împovăraătoare a țăărimei se mai adăuga și capitația. Acest bir cu caracter general al stăpînirii a contribuit la mărirea mizeriei în care se zbăteau clăcașii.

Starea grea a țăărinii a provocat în mod fieresc și reacțiunea împotriva abuzurilor și nedreptăților. Deși lupta este neorganizată, ea va contribui totuși la înlăturarea Regulamentului Organic. Documentele relevă cu toată competența, toate formele de luptă a clăcașilor din această perioadă. Întîlnim acum reclamații ale proprietarilor și arendașilor contra clăcașilor. Observăm că se va cere sprijinul puterii de stat, pentru a aduce pe clăcași la ascultare și supunere.

La 31 ianuarie 1832 banul Grigore Băleanu cerea Marei Dvornicii să ia măsuri pentru silirea clăcașilor de pe moșia *Băleni* jud. Dimbovița, care „se opun la răspunderea drepturilor pămîntului”²⁵ stabilite prin Regulament. — Același lucru se întîmpla și cu clăcașii moșiilor *Potlogi* și *Vilcana* de Jos, tot din jud. Dimbovița²⁶.

La 17 iunie 1833, în urma tulburărilor ivite în satul Drogu, Ocîrmuirea jud. Slam-Rimnic dă ordin subcîrmuitorului plășii Grădiștea să ia trei dorobanți și să cerceteze cauza *nesupunerii locuitorilor de a mai iace clacă* pe moșia arendașului Costea Sirbul. Subcîrmuitorul nu reușește să-i supună și raporta Ocîrmuirii: „...ei cu un cuvînt au strigat toți, că noi nu ne supunem să clăcuim nici într-un chip... zicînd că cinstita Ocîrmuire s-au unit cu arendașul... și că ei, satul tot, pot nu numai să arendaș să-l scoală și chiar pă Ocîrmuire și vîzînd că vorbește cu alfta obriznicie, am tras unuia două palme și au sărit pă urmă tot satul cu zurbalic”²⁷. Dîrzenia acestor clăcași este relevată de sfîrșitul raportului în care se arată că au sărit „și asupra vre-o cîtiva din sătenii cei mai cinstiți zicîndu-le că de vor îndrăzni ori încercînd să clăcuiască arendașilor, dărimă casile pe dînșii și cu parii îi dărimă și pă dînșii”²⁸. La 6 iunie 1833 arendașul moșiei pe care se afla satul Măxineni reclama Ocîrmuirii Slam-Rimnic că locuitorii nu se supun la executarea clăcii pe moșie, unii din ei sîrînd „cu zurbă asupra vătășelului și epistatului moșiei”²⁹.

Costache Robescu proprietarul moșiei Sgîrciți din același județ reclamă la 25 februarie 1833 nesupunerea clăcașilor de pe moșia sa la executarea zilelor de clacă și voesc a se muta pe alte moșii. Cere ajutor de dorobanți de la Ocîrmuire, întrucît nu-i mai poate supune pe acești „nărăviți rumîni”³⁰.

La 30 ianuarie 1833, epistatul moșiei satului *Podul-Bărbierului* din jud. Dimbovița se plîngea contra țăranilor, cărora, cerîndu-le să-i dea oameni în slujbă pe trei soroace în urmă, patru dintre clăcași „s-au re-

24 Ibidem, f. 341.

25 Arh. St. jud. Dimbovița, fond Ocîrmuirea jud. Dimbovița, dos. nr. 3185/1832, f. 1 (v. și anexa 1).

26 Ibidem, f. 54, 63.

27 Arh. St. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rimnic, dos. nr. 2873/1833, f. 509.

28 Ibidem.

29 Ibidem, f. 423.

30 Ibidem, f. 76.

pezit prin sală și au impresurat dorobanțul cinstitei Ocîrmuirii, întrucît era să-l omoare³¹.

La 11 ianuarie 1834 arendașul moșiei mănăstirii Sfîntul Ioan, de la Slobozia-Ciorăști jud. Slam-Rîmnic, cerea ajutor de dorobanți deoarece „clăcașii de pe moșia Slobozia-Ciorăști nu s-au supun a-și plăti datoriile către proprietar³². Același lucru se întîmplă și cu clăcașii satelor Cîrligele, Pîntecești și Slobozia-Pîntecești, care refuză a mai face clacă spunînd arendașului: „nici că se vor supune vreodată să tacă³³. Arendașul moșiei Coșoveni din jud. Vlașca reclama la 31 octombrie 1836 refuzul clăcașilor de a ieși la muncă „acum cînd risipa cîmpului este neadunată, lasîndu-mi aria fără nici-un lucrător...³⁴.

La 9 ianuarie 1836 epistatul moșiei Cîrligele jud. Slam-Rîmnic cerea ajutor de dorobanți, căci altfel clăcașii „nici într-un chip nu s-au supun la răspunderea dreptului datorii clăcii lor³⁵.

Clăcașii satelor Băbeni, Racovițeni și Șutu sînt reclamați la 15 martie 1837 de proprietarul moșiei că refuză a mai ara „ba încă și pă ispravnic și țiganii rînduiți de noi, satul i-a alungat³⁶.

În același an, Catinca Știrboaița, proprietatea moșiei Strîmba din jud. Vlașca, scria Marelui Dvornic: „isprănicelul moșiei mele Strîmba din sud Vlașca mă înștiințează că toți clăcașii după numita moșie nu voesc să-i dea cuvința supunere... de aceea mă rog a să porunci cu strășnicie, pă de o parte să se supune pomeniții clăcașii... și a să răspunde datoriile proprietărești după legiuirile întocmite prin Regulament³⁷.

Interesant este documentul din 27 iunie 1835, care relevă o nouă formă de luptă a clăcașilor contra proprietarilor și arendașilor — *sabotarea prin executarea de lucrări proaste*. Epistatul moșiei Jirlău jud. Slam-Rîmnic, scria Ocîrmuirii despre locuitorii clăcașii din satele Vișanii Noi, Jirlău și Piscul-Negru, care au lucrat prost pămîntul proprietarului, din care cauză grîul a fost slab față de al lor, deși ei au avut locuri mai proaste. Cereau Ocîrmuirii să cerceteze la fața locului și în același timp clăcașii să plătească despăgubiri că nu s-a făcut grîul proprietarului: „și de vor fi deopotrivă atunci va rămînea și proprietarul păgubit, iar de nu, se va pune la cale de cinstita Ocîrmuire a plăti tot sporul grîului după cum va da al lor, cel au semănat tot pă această moșie și în locuri mai proaste decît ale proprietarului³⁸.

Elocvent este și documentul din 25 aprilie 1834 în care se constată *opunerea clăcașilor împotriva drepturilor proprietarilor de a vinde numai ei vin și alte produse pe moșia lor*. Astfel, arendașul moșiilor Codreanca și Răzoaia arăta Ocîrmuirii jud. Slam-Rîmnic că clăcașii de pe aceste moșii i-au scos afară vitele ce le avea spre vînzare, tăindu-i și cepurile de la butoaiele cu vin de la cîrciumile sale³⁹.

O altă formă de luptă întîlnită în această perioadă este *punerea de foc*, așa cum arată arendașul moșiei Glavacioc din jud. Vlașca — pe care se afla satul Fierbinți din jud. Dimbovița — în octombrie 1834: „fără de veste m-am pomenit la moșia mănăstirii Glavacioc ce o țiu cu arendă, pă la no[ua] ceasuri turcești din noapte că mi-au dat foc la o

31 Arh. St. jud. Dimbovița, fond Ocîrmuirea jud. Dimbovița, dos. nr. 2756/1833, f. 33.

32 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnic, dos. nr. 1708/1834, f. 41.

33 Ibidem, dos. nr. 5115/1833, f. 106.

34 Arh. St. jud. Ilfov, fond Ocîrmuirea jud. Vlașca, dos. nr. 1495/1836, f. 1.

35 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnic, dos. nr. 3286/1836, f. 1.

36 Ibidem, dos. nr. 2368/1837, f. 344.

37 Arh. St. jud. Ilfov, fond Ocîrmuirea jud. Vlașca, dos. nr. 4024/1837, f. 2.

38 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnic, dos. nr. 5115/1835, f. 196.

39 Ibidem, dos. nr. 1708/1834, f. 370.

sumă de care cu fin și pae și cu toate că, atît satele de rumini cît și țigani ce sînt sălășluiți într-această moșie unde să afla finul, dar nici-unul n-au alergat după îndatorirea ce au, să stingă focul, pentru care se dovedește învederat c-au fost focul pus de la dinșii, după deosebitele bănueli ce am asupra-le⁴⁰.

O frecventă formă de luptă din această vreme, ca și nesupunerea la lucru, a fost *fuga*, semnalată de un mare număr de documente, din care prezentăm cîteva.

La 6 februarie 1836 arhimandritul Avram Raduliotul de la mănăstirea Radu-Vodă, reclama Ocîrmuirii jud. Vlașca că peste 40 familii de clăcași de pe moșia acestei mănăstiri, Giștești, „sînt gata a să strămuta de acolo...”⁴¹.

Opt clăcași din satul Grebănu jud. Slam-Rîmnice fac jalbă domnului țării la 27 ianuarie 1837 prin care cer voc a se strămuta în satul Putreda arătînd: „că voim a ne muta la pămînt strămoșesc ca să scăpăm de greutățile clăcii”⁴². Postelnicul Constantin Șutu se plîngea Ocîrmuirii jud. Slam-Rîmnice, la 15 marie 1837, că nu s-au luat măsuri pentru prinderea și aducerea a 14 clăcași fugiți din satele Vilcăneni, Priveghiu și Andreiașu. Cereea ca aceștia să fie „strășniciți” ca ceilalți clăcași să nu mai „încuibe și asemenea rău obicei”⁴³.

La 29 iulie 1838 logofătul moșiei mănăstirii Sfîntul Ioan din Focșani, reclama fuga a patru clăcași din satul Slobozia-Ciorăști, care s-au strămutat în alte locuri, refuzînd a mai face claca⁴⁴.

La 10 august 1838 Ocîrmuirea jud. Slam-Rîmnice poartă corespondență cu Stărostia Putnii pentru 26 locuitori birnici, care au fugit din satele Vilcăneasa, Andreiașu și Priveghiu, cerîndu-i a fi înapoiați⁴⁵. În această corespondență se amintesc și de convenția dintre județe de a printre și înapoia, unul alluia, toți locuitorii „băjenari”.

Egumenul mănăstirii Băbeni jud. Slam-Rîmnice arăta în jalba sa din 19 ianuarie 1839 că după moșiile mănăstirii au fugit un număr de 21 clăcași⁴⁶. — Deasemenea economul mănăstirii Sfîntul Ioan din Focșani arăta și el la 14 martie 1839 fuga mai multor locuitori clăcași în Moldova⁴⁷. Aceleași semnalări de fugă a clăcașilor de constată și în satele Obilești, Găteju ș.a.⁴⁸.

Frămîntările țărănimii din această perioadă demonstrează subreziența încercării boerimii exploatare, de a legifera prin Regulamentul Organic, un mod de producție depășit de noile condiții social-economice existente. Burghezia în dezvoltare va ști să folosească aceste nemulțumiri ale țărănimii, atrăgînd-o în lupta ei, progresistă pe atunci, împotriva boerimii, în marea revoluție din anul 1848.

R e s u m e

Les nouvelles conditions économiques et sociales entre 1832—1839 ont déterminé l'accentuation de l'exploitation des paysans corvéables, dont la situation devient de plus en plus insupportable.

40 Arh. St. jud. Ilfov, fond Ocîrmuirea jud. Vlașca, dos. 1969/1834, f. 2, (v. și anexa 4)

41 Ibidem, dos. nr. 4509/1836, f. 2.

42 Arh. St. jud. Buzău, fond Ocîrmuirea jud. Slam — Rîmnice, dos. nr. 2368/1837, f. 116.

43 Ibidem, f. 509.

44 Ibidem, dos. nr. 2194/1838, f. 487.

45 Ibidem, f. 509.

46 Ibidem, dos. nr. 991/1839, f. 33.

47 Ibidem, f. 227.

48 Ibidem, f. 242, 264.

Les aspirations de l'élaboration des terres des servitudes féodaux et la production des grains pour le marché intérieur, mais surtout pour celui de l'extérieur ont amené l'augmentation des obligations des serfs envers les grands propriétaires fonciers.

On accroit le nombre des jours de corvée, on accroit la quantité de travail, on réduit de plus les parcelles de terre des paysans, on réduit les pâturages, les abus et les injustices deviennent très fréquents. C'est pourquoi les troubles des serfs s'intensifient, la désobéissance (au travail) et la fuite en étant les formes de lutte plus souvent rencontrées dans les villages : Bucșani, Podul Bărbierului, Cucuteni, Băleni, Fierbinți, Pătlogi, Vilcana de Jos (Dimbovița), Dreen, Jitia, Boldu (Slan-Rîmnic), Gostinu, Sîrîmba etc. (Vlasca).

Ces années ont préparés la paysannerie en vue de la lutte contre la noblesse - lutte qui atteindra l'apogée en 1848.

ANEXE :

DOCUMENTUL Nr. 1

Privește nesupunerea clăcașilor de pe moșia Băleni, jud. Dimbovița.

Vornicia Mare din Lăuntru, Nr. 51. Primit ghenarie 31.

Dumnealui oțîrmuitor al județului Dimbovița,

Dumnealui banul Grigore Băleanu, prin oțnoșenia din 31 dechembrie, au făcut cunoscut acestei Vornicii că lăcuiitorii după moșia dîmneallui Bălenii dintr-acest județ s-ar fi împotrivit la răspunderea drepturilor pămîntului ce sînt rămășiță. Și să roagă a să îndatora pomeniții locuitori la această legiuită răspundere. Vornicia serie dumatile, cercetînd mai întîi toate împregiurările, să să îndatoreze pomeniții lăcuiitori clăcași a-și îndeplini ale lor datorii către dîmneallui stăpin al moșii după coprinderea eczemplarurilor tipărite ce sînt trimise prin fieșcare sat și să înștiințezi Vornicia de urmarea ce vei face intru aceasta.

Marele Vornic din Lăuntru. . .
(ss) indescifrabil

1832 ghenarie 29

Arh. st. jud. Dimbovița, fond Ocîrm. jud. Dimbovița, dos. nr. 3185/1832, f. 1.

DOCUMENTUL Nr. 2

Jalba locuitorilor clăcași de pe moșia Bucșani jud. Dimbovița.

Cinstitei Vistierii plecată jalbă,

[ianuarie] 1832

Jălescu cinstitei Visterii pentru un Călin Pavel, epistatu moșiei Bucșani a dum/leaei ghenărăresei Cleopatra că noi aflîndu-ne lăcuiitori pe această moșie din vechime am purtat toate obiceiurile pămîntului după pravile. Iar dă sînt acum [rupt...] ne-au apucat numitul epistat ca să-i dăm 14 oameni din 320 de familii ce sîntem cu văduve cu tot și noi nu ne-am împotrivit ci îndată i-am făcut arătați obacii și i-am dus la curtea numitului zicîndu-i că ne-au încărent cu un obaciu, că din 320 familii face să-i dăm numai 13 obaci, iar nu 14. Acum ne-am pomenit că din toți obacii au ales 6 vrînd să-i trimită într-alt județ să slujască unde are altă moșie cu arendă. Și nevrînd ca să meargă dintr-un județ într-altul i-au izgonit. Și a doua zi ne-am pomenit cu un zapis dă 1700 lei făcut dă popa al satului și iscălit numai dă trei săteni cu coprindere că sîntem noi satul datori a răspunde pentru acei

sase obaci ce i-au izgonit numitul. Și viind pă la casele noastre ca să iscălim noi n-am vrut ci i-am dat răspuns, că noi obaci avem să-i dăm iar nu bani. Și nevrind să înțeleagă ne-am dus la cinstita Ocîrmuire a județului cu jalbă și ne-au zis ca să venim la cinstita Visterie ca să dăm jalba. După numai jalba aceea ne-au însemnat-o și ne-au dat-o înapoi. De aceea ne rugăm cinstitei Visterii ca să ni să facă o poruncă dă a nu fi supărați dă bani, ci obaci putem să-i dăm, după cum i-am dat pînă acum.

Prea plecate slugi,

Noi lăcuiitorii satului Buceșani din județul Dimboviții.

După cea în orghinal.

Arh. st. jud. Dimbovița, fond Ocîrm. jud. Dimbovița, dos. nr. 3185/1832, f. 46.

DOCUMENTUL Nr. 3

Jalba locuitorilor din satul Cucuteni jud. Dimbovița.

Primit iunie 21/1832.

Cu fierbinți lacrimi jăluim milii și bunătății mării tale, prea luminate doamne, noi lăcuiitorii din sat Cucuteni, pentru unu numitu logofătu Ioanu Popescul ot satul Petroșita, care se află acum arendaș pă moșia Sfintei Mitropolii, care această moșie este dată daniel dă moșii noastre Sfintei Mitropolii spre pomenire, care această moșie au avut-o în stăpinire atunci moșii, strămoșii părinții noastre, citu și noi, de o sumă de ani. Deci, în trecuții ani, cu citi arendași au venit pă această moșie noi am avut liniște și bună hodină, iară acum acestu mai sus numit logofăt Ioanu Popescu, de cîndu au venit arendași moșiei, ne-au stricat nartul și obiceiul nostru ce l-am avut și ne-au îngreuiat dinu elacă cit și dinu livezi, care livezile sîntu curățite dinu popor de moșii noastre și l-amu în stăpinire pînă acum și acumă pă noi ne face străini și ne depărtează a nu ne apropia de acea moșie. De acela ne rugăm fierbinte milii și bunătății mării tale, prea luminate doamne, a-l supune pă mai sus numit a nu ne strica nartul și obiceiul ce l-am avut, fiindcă nu mai avem alte cuprinsuri într-alte părți și acumă nu mai avem puteri sau altu mijloc fără numai a ne sparge satul și a ne risipi în toate părțile; apoi cumu vă va lumina duhul sfînt asupra sărăcii și dreptății noastre.

Jeluitori,

Noi lăcuiitori satul Cucuteni.

[Rezoluție]

Poruncă acelui arendaș să vie să să înfățișeze cu jăluitorii din n[umitul] sat

Arh. st. jud. Dimbovița, fond Ocîrm. jud. Dimbovița, dos. nr. 3815/1832, f. 112.

DOCUMENTUL Nr. 4

Reclamația arendașului moșiei Glavacioc pt. punerea de foc la fin și pae de către clăcașii satelor Glavacioc, Fierbinți și Osebiții de Sus.

Cinstitei Mari Dvornicii din Lăuntru, plecată jalbă,

Plecat fac cunoscut cinstitei Mari Dvornicii că în trecuta lună octomvrie fără veste m-am pomenit la moșia mănăstirii Glavacioc ce o țiu cu arendă, pă la noluă ceasuri turcești din noapte, că mi-au dat foc la o sumă de care [cu] fin și pae și cu toate că atît satele de rumîni cit și țigani ce sînt sălășuiți într-această moșie unde să afla finul, dar niciunul din lăcuiitori n-au alergat după îndatorirea ce au, să stingă focul, pentru care să dovedește învederat c-au fost focul pus dela dinșii după deosebite bănueli ce am asupră-le.

De aceia plecat mă rog cinstitei Mari Dvornicii ca să binevoiască a da porunci către Ocîrmuirea judeţului a face leguita punere la cale spre despăgubirea aceşti simţitoare pagube ce mi s-au pricinuit.

D. Kirişescul
Prea plecat slugă

1834 [oct. 20—31]

Arh. St. jud. Ilfov, fond Ocîrm. jud. Vlaşca, dos. nr. 1969/1834, f. 2.

NOTA NOASTRA :

Judecătoria de Pace a jud. Vlaşca, cu hot. nr. 2306 din 22 noiembrie 1834, obligă cele 510 familii din cele trei sate de pe moşia Glavacioc să plătească arendaşului cîte 9 lei şi 12 parale de familie, pentru cele 94 care cu 11n şi 14 stînjeni de paie arse.